

ORGANIZACJA I RECEPCJA INFORMACJI W ŚRODOWISKU CYFROWYM W ŚWIELE EKOLOGII INFORMACJI

W ciągu zaledwie jednego pokolenia Internet i media cyfrowe zmodyfikowały niemal każdy aspekt funkcjonowania współczesnego społeczeństwa i kultury (Juszczak, 2000; Wojciechowski, 2011; Hetmański, 2015). Dzisiaj trudno sobie wyobrazić pracę, naukę i komunikowanie się bez wykorzystania Internetu. Cyfrowe media i współczesne technologie informacyjno-komunikacyjne oraz teleinformatyczne stały się narzędziami osiągania postawionych celów i odnoszenia spektakularnych sukcesów. Istnienie równoległych przestrzeni realnego i cyfrowego świata, w których odbywa się uczenie się i zdobywanie umiejętności oraz kształtowanie wyobraźni całych społeczności ma swoje konsekwencje i niesie duże zmiany w jej odbiorze i organizacji (Babik, Warzybok, 2008; Begley, 2012; Ledzińska, 2005).

Dotychczasowe teorie naukowo-filozoficzne nie tłumaczą wystarczająco funkcjonowania wyobraźni jako działania umysłowego generującego wyobrażenie przyszłości. Łączenie wyobraźni z percepcją, pamięcią i świadomością zaledwie przybliżyło problem wystarczającego rozumienia tego procesu i fenomenu. Istotą wyobraźni jest zdolność do tworzenia wyobrażeń twórczych, przewidywania, uzupełniania i odtwarzania oraz zdolność przedstawiania sobie zgodnie z własnym wyobrażeniem sytuacji, osób, przedmiotów, zjawisk niewidzialnych (Small, Vorgan, 2011). Sprawne włączanie percepcji, pamięci czy świadomości w proces wspomagający wszechstronny odbiór informacji z otoczenia jest istotnym elementem prawidłowego funkcjonowania i rozwoju człowieka (Spitzer, 2013; Czajowski, 2012).

¹ Uniwersytet Jagielloński, Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa

Ekologia informacji to nauka o środowisku informacyjnym człowieka

Środowisko informacyjne jest przestrzenią, w której człowiek fizycznie funkcjonuje. Zdaniem Wojciecha Biernackiego „W świadomości człowieka środowisko występuje jako zbiór informacji odbieranych zmysłowo, informacji gromadzonych w wyniku dawnych doświadczeń człowieka (wiedza) oraz pochodzących od innych osób lub ze środków masowego przekazu. Człowiek ustosunkowuje się wewnętrznie do odbieranych informacji poprzez tworzenie wyobrażeń, ocen, odczuć. Podejmuje on określone decyzje i dąży do odpowiedniego przystosowania się do środowiska lub przekształcania go w taki sposób, aby lepiej zaspokajało jego potrzeby” (Biernacki, 2010, s. 15).

„Korzystanie z informacji jest nieodzownym warunkiem życia i działania we współczesnym świecie. Każdy człowiek, spełniając określone role społeczne poddawany jest gęstemu strumieniowi różnorodnych informacji, które są stale obecne w naszym życiu, kształtują jego przebieg i jakość” (Tomaszuk, 2005, s. 357). W tym kontekście podejście/perspektywa ekologiczna oznacza:

1. Ekspozowanie relacji człowieka z jego środowiskiem informacyjnym (antropoinfosferą).
2. Poszukiwanie i akcentowanie wpływu/oddziaływania na człowieka środowiskowych czynników informacyjnych i odwrotnie.
3. Ochronę człowieka przed niekorzystnym oddziaływaniem informacji oraz ochrona samej informacji przed niszczyielskim działaniem człowieka (Babik, 2014).

Obecnie dużym problemem jest ogromna ilość informacji; zresztą będzie jej coraz więcej. Tego nie jesteśmy w stanie zmienić. W procesie odbioru informacji możemy z zalewem informacji jednak próbować jakoś sobie radzić, próbować zapanować nad informacją. „[...] możliwość ogarnięcia wielokrotnie większej ilości informacji spowodowała, że ludzie przestają ją szanować. Ponieważ jest tania, więc mamy skłonność do rozrzutności. Tymczasem informacja jest bezcenna. Zapełnia każdą lukę, w którą może się wcisnąć, wykorzystuje każdy moment nieuwagi, żeby wtargnąć i zająć miejsce tam, gdzie tylko zdoła znaleźć choć trochę wolnej przestrzeni” (Chrzastowski, 1997). „W dzisiejszym świecie dociera do nas coraz więcej informacji ale wiemy coraz mniej. Brakuje nam czasu na zdobycie wiedzy uporządkowanej, pogłębionej, kompleksowej. [...] Szybko docieramy do faktów, odkrywamy przyczyny zdarzeń, aby przekazać sprawdzoną wiedzę, bo tylko taka wiedza daje bezpieczeństwo i pewność działania” (Reklama medialna w Radio RMF FM).

Internet nie oferuje całościowej wiedzy, fragmentaryzuje i rozbija ją. Internet to raczej źródło informacji niż źródło wiedzy. Myślenie liniowe jest zastępowane w nim przez myślenie węzłowe. Wszystko pojawia się naraz.

Nie ma początku, rozwinięcia, zakończenia. Powstaje mentalność systemów marnie połączonych. Można wiedzieć nawet bardzo dużo, ale ta wiedza jest proszkiem, zbiorem fragmentów, które się ze sobą nie wiążą (Tadeusiewicz, 1999; Krzysztofek, 2006; Szykiewicz, 2014). W tzw. psychologii ekologicznej funkcjonuje ogólna charakterystyka percepcji zaproponowana przez Jamesa Jerome'a Gibsona, wedle której organizm wydobywa z otoczenia te informacje o obiektach, które są istotne dla jego przetrwania. Obecnie nie sposób funkcjonować bez aktualnych informacji. Jednocześnie ich nadmiar sprawia poważne trudności, szczególnie w ocenie ich wartości i przydatności (a więc selekcji) oraz w przekształcaniu ich w wiedzę. Do tego typu transformacji niezbędny jest osobisty wysiłek, czas i odpowiednie umiejętności.

Idea głosząca, że informacji jest „zbyt dużo” (*too much information*) doprowadziła do stworzenia koncepcji przeciążenia informacyjnego, którego konsekwencjami są m.in. unikanie informacji i niepokój informacyjny, co jest określane paradoksem wyboru. Towarzyszy mu syndrom wyparcia informacji: „zasadniczą sztuką jest chronienie się przed 99,99% oferowanych informacji, których nie chcemy (i oczywiście bezlitosne wykorzystywanie tej ostatniej 0,01%)” (Eriksen, 2003).

Zachowania informacyjne i towarzyszące im zjawiska w sytuacji odbioru informacji

W literaturze przedmiotu można znaleźć opisy różnorodnych zachowań informacyjnych i towarzyszących im zjawisk w sytuacji odbioru informacji. Są to m. in. zagubienie informacyjne, przeoczenie informacyjne (*information overlook*), dysonans poznawczy, nadmierne przywiązanie do przypadkowej informacji (*continous partial attentation (CPA)*), frustracja informacyjna, niepokój informacyjny (*information anxiety*), stres informacyjny (*infostres*), przeciążenie poznawcze (*cognitive overload*), chomikowanie informacji, wycofanie informacyjne (*information withdrawal*), bulimia informacyjna, zespół deficytu uwagi (*attention deficit trait (ADT)*), zmęczenie informacją, psychoza informacyjna (Ledzińska, 2001; Ledzińska, 2005; Babik, 2006; Babik, Warzybok, 2008; Ledzińska, 2009). Na podstawie wyników analizy i krytyki istniejącego piśmiennictwa na ten temat w dalszym ciągu zostaną omówione wymienione (aczkolwiek wybrane) rodzaje zachowań informacyjnych, występujących nie tylko w środowisku informacji elektronicznej, które obecnie mocno przenika się z tradycyjnym (pozainternetowym) środowiskiem informacyjnym.

Sytuacja zagubienia informacyjnego jest porównywalna do powodzi. Wiąże się z mocno odczuwalnym poczuciem utraty kontroli nad sytuacją, w której monstrualna ilość informacji nie tylko nie daje się cała poznać, ale nawet sklasyfikować. Użytkownik staje więc wobec zadania, które przera-

sta jego siły. Brak kontroli skutkuje poczuciem przytłoczenia informacyjnego i wprowadza zamęt poznawczy. Zwykle towarzyszy temu przeoczenie informacyjne. Unikanie informacji/przeoczenie informacyjne to rodzaj taktyki w sytuacji nadmiaru informacji. Świadome pomijanie informacji relewantnych jest sposobem radzenia sobie z nadmiarem informacji, której nie jesteśmy w stanie przetworzyć. Polega na odrzucaniu i ignorowaniu pewnych informacji, gdyż – zdaniem jednostki – jest ich za dużo, aby sobie z nimi poradzić. Typowe zachowanie użytkowników wyszukiwarek, jakim jest wykorzystywanie tylko kilku pierwszych wyników przedstawianych przez wyszukiwarki internetowe można uznać za przejaw unikania informacji. Dysonans poznawczy z kolei polega na świadomym niezagłębianiu się w treść informacji, unikaniu jej, zmniejszaniu jej wagi w odniesieniu do własnych potrzeb. Klasycznym przykładem może być picie herbaty z cytryną, podczas którego wydziela się wchłaniany przez organizm człowieka cytrynian glinu, który odkłada się w tkankach, uszkadza je, co po pewnym czasie może przyczynić się do choroby Alzheimera.

Pożywką, na gruncie której pojawiają się zachowania związane z nadmiernym przywiązaniem do przypadkowej informacji są serwisy społecznościowe. Masa informacji, która wyświetla się na stronach serwisów społecznościowych (tzw. ściana) domaga się chociażby przeglądnięcia „na szybko”. Liczba informacji, z którymi „warto” się zapoznać, chociaż przykuwa uwagę, z czasem zaczyna potwornie męczyć. Wtedy pojawia się frustracja informacyjna. Jest ona powodowana niemożliwością znalezienia potrzebnej/relevantnej informacji, a przez to zaspokojenia potrzeby informacyjnej. Tego rodzaju stres informacyjny łączy się zwykle z dużym ładunkiem emocjonalnym i zniechęceniem (a nawet paraliżem) do dalszego poszukiwania potrzebnych informacji.

Niepokój informacyjny jest zespołem nieprzyjemnych odczuć, takich jak napięcie psychiczne, bezradność, zagubienie, niepewność, dezorganizacja umysłowa, których jednostka doświadcza w sytuacji nadmiaru informacji. Niepokój informacyjny może być spowodowany również przez bariery informacyjne, a także przez narzucony przymus pracy z informacją w sytuacji, gdy dana osoba czuje się niepewnie w temacie lub miejscu, w którym musi wykonać zadanie. Niepokój informacyjny może doprowadzić do negatywnego stanu wyuczonej bezradności.

Stres informacyjny to rodzaj stresu poznawczego, który zdaniem psycholog Marii Ledzińskiej jest „określoną relacją pomiędzy osobą a otoczeniem, ocenianą przez człowieka jako obciążająca lub przekraczająca możliwości sprostania jej” lub to „zespół doznań towarzyszących niemożliwości bieżącego opracowania informacji oraz integrowania ich z dotychczasową wiedzą jednostki” (Ledzińska 2002, s. 27). Negatywne skutki stresu to:

- wydłużenie czasu potrzebnego na wyszukiwanie informacji,
- zwiększenie kosztów przekazywania informacji,

- wzrost niespójności informacji,
- obniżenie motywacji użytkownika,
- utrata „jasności umysłu”,
- trudności w przekształcaniu informacji w wiedzę.

Przeciążenie poznawcze jest stanem, w którym nadmiar informacji powoduje u użytkownika informacji wielozadaniowość i przerywanie aktywności. Przedstawiciele gatunku ludzkiego mają określoną pojemność uwagi, a w konsekwencji ograniczoną zdolność do jednoczesnego przetwarzania informacji. Gdy informacji jest za dużo, mózg użytkownika informacji ma tendencję do dekoncentracji, która powoduje, że nie potrafi się zmobilizować. Zarówno wielozadaniowość, jak i przerywanie wykonywanej aktywności mają niekorzystny wpływ na pracę z informacją. Zwłaszcza silne pobudzenie prowadzi do uruchomienia procesu tzw. hamowania obronnego.

Chomikowanie informacji to rodzaj nadmiernej aktywności w zbieraniu informacji, który przejawia się poprzez zbieranie informacji „na wszelki wypadek”, takiej, która może się kiedyś przydać. Sytuacja ta występuje, gdy jednostka pragnąc zrozumieć swój niepewny świat zaczyna czuć się zmuszona do gromadzenia informacji, niezależnie od tego, czy jest ona relewantna czy nie. W praktyce natłok informacji dominuje nad takimi użytkownikami, którzy starają się być na bieżąco z informacjami i zwykle odraczają w czasie wykorzystanie zgromadzonych „przy okazji” informacji. Tymczasem informacja gromadzona dla samego gromadzenia nie ma żadnej wartości. Można to porównać do zamkniętej na klucz szuflady z ważnymi dokumentami.

Kolejnym rodzajem zachowania informacyjnego jest wycofanie informacyjne (*information withdrawal*). Polega ono na samoograniczeniu przez użytkownika docierających do niego informacji i korzystaniu z jak najmniejszej liczby źródeł informacji. Użytkownik nie stosuje strategii pomagających mu filtrować docierające informacje, ocenić je i wybrać przydatne. Zamiast tego całkowicie odcina się od jakiejkolwiek dawki informacji, negując ich wartość merytoryczną. Zwykle przejawia się to w postaci zachowań chaotycznych, do których należy m.in. gwałtowne eliminowanie informacji. Ograniczanie się do tylko i wyłącznie określonej liczby znanych i wciąż używanych źródeł informacji może prowadzić do zamknięcia się na inne przekazy informacyjne i stworzenia sobie „małego świata”, w obrębie którego pojawia się jedynie taki a nie inny rodzaj informacji. Dodatkowo zostaje ograniczona perspektywa, przez pryzmat której można oceniać wiarygodność informacji.

Bulimia informacyjna, podobnie jak otyłość informacyjna, obniża aktywność informacyjną użytkownika informacji, który chłonie informacje dla samej przyjemności, w pewnym sensie zatapiając się w ich treści i bezpowrotnie tracąc czas. Bezmyślne przyjmowanie informacji o niewielkim znaczeniu to tak, jak przyjmowanie pokarmu pozbawionego wartości

odżywczych tylko dla samego przyjmowania i sprawiania sobie przyjemności. Można to robić. Pytanie tylko po co i czy jest to zdrowe zachowanie.

Zespół deficytu uwagi jest związany z sytuacją, gdy w czasie przeciążenia informacyjnego przednie płaty mózgu wytracają swoje zdolności do przeprowadzania wysublimowanych procesów myślowych, skutkiem czego myślenie staje się czarno-białe. Użytkownicy doświadczający tego syndromu mają problem ze zorganizowaniem siebie, ustalaniem priorytetów i zarządzaniem czasem. Pracują mniej efektywnie i odczuwają stałą, choć niski poziom paniki i poczucia winy.

Zmęczenie informacją to skutek ekstremalnego przeciążenia informacją. Syndrom ten objawia się paraliżem zdolności analitycznych i prowadzi do nieustannego poszukiwania informacji przy jednoczesnej utracie wiary w podejmowanie właściwych decyzji, i co za tym idzie, dochodzi do wyciągania niewłaściwych wniosków. Spada poczucie pewności siebie i pojawiają się obawy o swoje umiejętności. Stan ten może objawiać się również przeczuciem odpowiedzialności za swoje błędy na innych. Użytkownik informacji jest dosłownie przygnieciony niemożliwą do ogarnięcia ilością informacji. Im więcej otrzymuje informacji, tym bardziej czuje się zagubiony i jego efektywność intelektualna maleje.

Psychoza informacyjna pojawia się w sytuacji, gdy użytkownik informacji „zatapia się” w interaktywnej rzeczywistości wirtualnej, kompensując sobie tym braki w życiu rzeczywistym. W ciągłym „byciu na bieżąco” odregulowuje pewne kompleksy. Często służy zamaskowaniu poczucia samotności. Według badaczy takie zachowania z jednej strony wynikają z niezdrowego podejścia do zastępowania uczuć i potrzeb informacją, zaś z drugiej strony mogą wypływać z nadmiernej psychicznej chęci bycia potrzebnym. Jest to przebywanie w stanie ciągłego pobudzenia i bycia na bieżąco z nadmiarem pojawiających się informacji. Charakterystycznymi zachowaniami w tym przypadku jest na przykład ciągle zmienianie kanałów telewizyjnych lub częste przeglądanie serwisów informacyjnych bez ustalonego porządku i celu. W skrajnych przypadkach pojawia się nerwica informacyjna i/lub natręctwa na tle informacji.

Intuicyjne strategie radzenia sobie w sytuacjach nadmiaru i deficytu informacji

Najczęściej stosowane strategie radzenia sobie w sytuacji nadmiaru i deficytu informacji to strategia minimalnego zaspokajania (*satisficing*) oraz wielozadaniowość (*multitasking*). Strategia minimalnego zaspokojenia polega na posługiwaniu się jedynie minimalną ilością informacji, aby zaspokoić daną potrzebę informacyjną. W wypadku nadmiaru informacji strategię tę stosuje się w celu zapobieżenia przytłoczeniu informacją. Wielozadaniowość jest jednym ze sposobów radzenia sobie z natłokiem informacji. Polega na

fragmentaryzacji uwagi prowadzącej jednak m.in. do rozproszenia uwagi i podejmowanie decyzji o mniejszej efektywności. To jedna z dominujących cech nowych generacji użytkowników informacji (pokolenia Y). Badania wskazują jednak, że mózg człowieka jest tak zaprojektowany, aby skupiać się tylko na jednym zadaniu. Wielozadaniowość, czyli jednoczesne skupianie się na kilku zadaniach prowadzi do mniejszej produktywności, kreatywności i podejmowania mniej efektywnych decyzji. Faktycznie jest to szybkie przeskakiwanie z wykonywania jednej czynności na drugą. „Gdy występuje nadmiar informacji, stopień ich zrozumienia maleje wprost proporcjonalnie do wzrostu informacji – mając tę świadomość, należy więc do zdobywania informacji podchodzić rozsądnie” (Tomaszuk, 2005, s. 362).

Środki zaradcze to higiena informacyjna/profilaktyka informacyjna, kultura informacyjna, edukacja informacyjna, zaufanie do informacji, selekcja informacji, wartościowanie informacji, terapia informacyjna, zarządzanie informacją. Inne to: selekcja (na poziomie odbioru i kodowania), wartościowanie informacji, akredytacja informacji, wypieranie informacji, unikanie informacji, blokowanie informacji, zapamiętywanie informacji (Babik, 2010; 2014).

Podsumowanie

W artykule zajęto się informacją i wybranymi produktami informacyjnymi w środowisku cyfrowym przenikającym się z tradycyjnym środowiskiem informacyjnym w aspekcie ich organizacji i odbioru. Zostały one przedstawione w świetle ekologii informacji, która pozwala uwzględnić inne nie zawsze dostrzegane aspekty tego zagadnienia. Takie spojrzenie pozwoliło ujawnić istotne środowiskowe determinanty/czynniki organizacji i recepcji informacji w świecie cyfrowym. Nadmiar informacji i będące jego skutkiem przeciążenie informacyjne w pełni uzasadnia przydatność takiego ujęcia organizacji i odbioru informacji w środowisku cyfrowym. Opisane zachowania i strategie nie występują wyłącznie w środowisku informacji elektronicznej, gdyż jest ono tylko „częścią” środowiska informacyjnego (antropoinfosfery) człowieka jako takiego.

Zakodowane w ludzkich mózgach sposoby reakcji na nadmiar informacji z jednej strony nas chronią, zaś z drugiej strony uświadamiają jak bardzo człowiek odchodzi od naturalnych potrzeb i sposobów reakcji na informacje (Babik, 2001; 2002; 2014). Nie jesteśmy do końca świadomi tego, co dzieje się z nami na skutek zmasowanego działania informacji dostarczanej w nadmiarze, której nasze ciała i umysły nie są w stanie przetworzyć i odpowiednio „zmetabolizować”. Nasz mózg zaczyna podświadomie bronić się przed niemożliwą do przetworzenia ilością informacji (Carr, 2013; Spitzer, 2013). Trudno określić jakie jeszcze inne skutki-rodzaje zachowań niesie praca z nadmierną ilością informacji, taka której zasady prze-

czą ekologii informacji. W tej sytuacji najlepszym rozwiązaniem wydaje się być nauka „ekologicznej” pracy z informacją prowadząca do wypracowania umiejętności ekologicznego zarządzania informacją (Davenport, Prusak, 1997; Eryomin, 1998; Fazlagic, 2010).

Bibliografia

- Babik, W. (2001). Ekologia informacji. *Zagadnienia Informacji Naukowej*, 2(78), 64-70.
- Babik, W. (2002). Ekologia informacji – wyzwanie XXI wieku. *PTINT. Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej*, (10)1, 20-25.
- Babik, W. (2006). O niektórych chorobach powodowanych przez informacje. W: J. Morbitzer (red.), *Komputer w edukacji. 16. Ogólnopolskie Sympozjum Naukowe. Kraków 29-30 września 2006* (s. 15-20). Kraków: Pracownia Technologii Nauczania Akademii Pedagogicznej.
- Babik, W. (2010). O natłoku informacji i związanym z nim przeciążeniu informacyjnym. W: J. Morbitzer (red.), *Człowiek-Media-Edukacja* (s. 21-27). Kraków: Katedra Technologii i Mediów Edukacyjnych Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Pobrane 10 listopada 2017, z: <http://www.up.krakow.pl/ktime/ref2010/babik.pdf>
- Babik, W. (2014). *Ekologia informacji*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Babik, W., Warzybok A. (2008) *O niektórych zjawiskach towarzyszących odbiorowi informacji. Percepcja informacji w świetle ekologii informacji*. Pobrane 10 listopada 2017, z: www.ktime.up.pl/ref2008/babik.pdf
- Begley, S. (2012). *Mózg się zawiesza z nadmiaru danych*. Pobrane 10 listopada 2017, z: <http://www.newsweek.pl/nauka/wiadomosci-naukowe/mozg-sie-zawiesza-z-nadmiaru-danych,87283,1,1,html>
- Biernacki, W. (2016). *Człowiek – Media – Środowisko*. Kraków: Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ.
- Carr, N. (2013). *Płytki umysł. Jak Internet wpływa na nasz mózg*. Gliwice: Helion.
- Chrzastowski, P. (1997): Ekologia informacji. *Teleinfo On-Line. Przegląd Rynku Informatyki i Telekomunikacji*. Pobrane 20 listopada 2017, z: <http://www.teleinfo.com.pl/ti/1997/07/f05.html>
- Czajowski, K. (2012). *Gdy wszystko chce znaczyć, nie znaczy nic, czyli o pustce bijącej z przesytu. Negatywne skutki przeciążenia informacyjnego dla funkcjonowania ludzkiej psychiki*. Pobrane 10 listopada 2017, z: <http://www.psychologia.net.pl/arttykul.php?level=614>
- Davenport, T., Prusak, L. (1997). *Information ecology. Mastering Informational Knowledge Environment*. New York, Oxford: Oxford University Press US.
- Eriksen, T.H. (2003). *Tyrania chwili: szybko i wolno płynący czas w erze informacji*. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.
- Eryomin, A.L. (1998). Information ecology – a viewpoint. *International Journal of Environmental Studies, Sections A&B*, 3-4, 241-253.

- Fazlagic, J. (2010). Zjawisko nadmiaru informacji a współczesna edukacja. *E-mentor*, 4(36). Pobrane 10 listopada 2017, z: <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/36/id/773>
- Hetmański, M. (2015). *Świat informacji*. Warszawa: Difin SA.
- Juszczak, S. (2000). *Człowiek w świecie elektronicznych mediów – szanse i zagrożenia*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Krzysztofek, K. (2006). Społeczeństwo w dobie internetu: refleksyjne czy algorytmiczne? W: Ł. Jonak, P. Mazurek, M. Olcoń (red.), *Re: internet – społeczne aspekty medium. Polskie konteksty i interpretacje*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne.
- Ledzińska, M. (2001). Człowiek współczesny wobec nadprodukcji informacji, czyli o informacyjnym stresie. W: W. Ciarkowska, A. Matczak (red.), *Różnice indywidualne: wybrane badania inspirowane Regulacyjną Teorią Temperamentu Profesora Jana Strelau* (s. 135-154). Warszawa: Uniwersytet Warszawski. Interdyscyplinarne Centrum Genetyki Zachowania.
- Ledzińska M. (2002). Stres informacyjny – sposoby radzenia sobie i przeciwdziałania. W: I. Heszen-Niejodek (red.), *Konteksty stresu psychologicznego* (s. 27-40). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Ledzińska M. (2005). Rola inteligencji poznawczej i emocjonalnej w dobie nadprodukcji informacji. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*, (18), Sectio J, 13-22.
- Ledzińska M. (2009). *Człowiek współczesny w obliczu stresu informacyjnego*. Warszawa, Kraków: Wydawnictwo Instytutu Psychologii PAN.
- Small, G., Vorgan, G. (2011). *IMózg: jak przeżyć technologię przemianę współczesnej umysłowości*. Poznań: Vesper.
- Spitzer, M. (2013). *Cyfrowa demencja: w jaki sposób pozbawiamy rozum siebie i swoje dzieci*. Słupsk: Wydawnictwo Dobra Literatura.
- Szynkiewicz, M. (2014). Metafora smogu informacyjnego a procesy informacyjne. *Studia Metodologiczne*, 32, 65-77. Pobrane 10 listopada 2017, z: https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/13777/1/Studia_metod_32_2014_Mariusz_Szynkiewicz.pdf
- Tadeusiewicz, R. (1999). Smog informacyjny. *Prace Komisji Zagrożeń Cywilizacyjnych PAU*, (2), s. 97-107. Pobrane 10 listopada 2017, z: www.academia.edu/30020848/Smog_informacyjny
- Tomaszuk, A. (2005). Niedobór a nadmiar informacji – różnice i podobieństwa. *Zeszyty Naukowe Politechniki Białostockiej*, 10, 357-364.
- Wojciechowski, J. (2011). Odbiór komunikatów z Internetu i z druku. *Przegląd Biblioteczny*, (79)3, 305-340.

Wiesław Babik

**Information Organisation and Reception in the Digital Environment,
in the Context of Information Ecology**

Abstract

This paper deals with information and selected information products in the digital environment, in the aspects of information organisation and reception. Information and information products are presented in the context of information ecology that throws new light to the issues under discussion. Such a context allowed the author to reveal the essential environmental factors that determine information organisation and reception in the digital world. Excessive information and consequential information overload fully justify the usability of such an approach to information organisation and reception in the digital environment.

Key words: information, information products, information ecology, information organisation, reception of information, digital environment

Wiesław Babik

***Organizacja i recepcja informacji w środowisku cyfrowym
w świetle ekologii informacji***

Streszczenie

W artykule zajęto się informacją i wybranymi produktami informacyjnymi w środowisku cyfrowym w aspekcie jej organizacji i odbioru. Zostały one przedstawione w świetle ekologii informacji, która rzuca na nie nowe światło. Pozwoliło to ujawnić istotne środowiskowe determinanty/czynniki organizacji i recepcji informacji w świecie cyfrowym. Nadmiar informacji i będące jego skutkiem przeciążenie informacyjne w pełni uzasadnia przydatność takiego spojrzenia na organizację i odbiór informacji w środowisku cyfrowym.

Słowa kluczowe: informacja, produkty informacyjne, ekologia informacji, organizacja informacji, recepcja informacji, środowisko cyfrowe